

Rezime izvještaja guvernerke – jun 2024.

U izvještaju guvernerke za jun 2024. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2024. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u junu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2024. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, na osnovu kvartalnih procjena, u 2023. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6% u odnosu na 2022. godinu. Prema preliminarnim podacima, realni rast u Q1 2024. godine iznosio je 4,4% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u junu 2024. godine u odnosu na prethodni mjesec bile veće za 0,1%, dok je rast cijena u odnosu na jun prethodne godine iznosio 4,1%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prvih šest mjeseci 2024. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, zabilježila pad od 6,7%. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru „snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom“ od 24,2%, dok je rast zabilježen u sektorima „vađenje ruda i kamena“ od 10,6% i „prerađivačka industrija“ od 8,3%.

Ukupan broj dolazaka turista, prema preliminarnim podacima, u prvih šest mjeseci 2024. godine iznosio je 885.186, što je za 0,82% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 5,1 milion noćenja, što predstavlja pad od 6,36%. Broj dolazaka stranih turista se povećao za 0,79%, dok se broj noćenja stranih turista smanjio za 7,08%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvom kvartalu 2024. godine u odnosu na isti period prethodne godine bilježi rast u većini vidova saobraćaja: u željezničkom za 6,8%, drumskom za 3,2% i prevozu putnika na aerodromima za 5,03%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2024. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 3,49%, i rast efektivnih časova rada od 0,54% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u junu 2024. godine iznosio je 265.527 lica, što je za 3,11% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 5,06% više u odnosu na jun 2023.

godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u junu 2024. godine iznosio 34.715, što predstavlja pad od 1,98% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na jun 2023. godine pad od 13,87%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 30. 06. 2024. godine, bio je 64.275, od kojih je 17.170 ili 26,71% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,14%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju juna 2024. godine iznosio 1.243.761.749,82 eura, i bio je veći za 1,1% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 30. 06. 2024. godine (17.170) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bio je 1.751 privredni subjekt čija blokada je iznosila 35.532.143,71 eura, što čini 2,86% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 15.419 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 1.208.229.606,11 eura, što čini 97,14% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 06. 2024. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 30,27% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,29% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 50,7% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju juna 2024. godine iznosila je 6,71 mlrd. eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 202,47 mil. eura, ili 3,11%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju juna 2024. godine iznosili 4,48 mlrd. eura, što predstavlja rast od 12,52% na godišnjem nivou.

Učešće kredita koji kasne sa naplatom preko 30 dana na kraju juna 2024. godine iznosilo je 2,3%, dok je na kraju juna 2023. godine bilo 3,86%. Suma kredita koji kasne preko 30 dana na kraju juna o.g. bila je 103,31 mil. eura, što predstavlja pad od 32,90% u odnosu na kraj juna 2023. godine.

Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima na nivou sistema na kraju juna 2024. godine iznosilo je 4,29%, i manje je za 0,94 pp u odnosu na kraj juna 2023. godine. Suma nekvalitetnih kredita na kraju juna 2024. godine iznosila je 192,16 mil. eura i manja je u odnosu na jun 2023. godine za 7,69%.

Depoziti su na kraju juna 2024. godine iznosili 5,38 mlrd. eura, čineći ubjedljivo najveći dio pasive banaka (80,26%). U odnosu na isti mjesec 2023. godine, depoziti su bili veći za 2,14% ili 112,9 mil. eura. Ukupan kapital banaka na kraju juna 2024. godine iznosio je 834,32 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je viši za 10,41%, dok je u odnosu na prethodni mjesec manji za 1,5%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju juna 2024. godine iznosila je 6,61%, i u odnosu na kraj juna 2023. godine zabilježila je rast od 0,27 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca ostala nepromijenjena. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u junu 2024. godine iznosila je 6,87%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 0,61 pp, dok u odnosu na prethodni mjesec bilježi rast od 0,63 pp. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa na ukupno odobrene depozite iznosila je 0,25% na kraju juna 2024. godine, i u odnosu na kraj juna prethodne godine bila je niža za 0,03 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila rast od 0,02 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 287,64 miliona eura na kraju juna 2024. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 17,48 miliona eura ili 6,47%, dok na mjesečnom nivou bilježi rast od 2,43 miliona eura ili 0,85%. Tokom juna 2024. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji bilo je izdvojeno 71%, a na računima Centralne banke u inostranstvu 29%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 68,23 miliona eura tokom prvih šest mjeseci 2024. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,35%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,65%).

Tokom prvih šest mjeseci tekuće godine ukupni promet na Montenegroberzi iznosio je 5,66 miliona eura i ostvaren je kroz 904 transakcije. U odnosu na isti period prethodne godine ostvareni promet bio je veći za 15,24%. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 06. 2024. godine iznosila je 2,61 milijardu eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 7,64%, dok na mjesečnom nivou bilježi rast 0,78%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju juna 2024. godine bila 15.207,20 indeksnih poena, bilježi rast od 3,48% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,08%. Indeks MNSE10 iznosio je 1.016,17 indeksnih poena i bilježi rast od 1,41% u odnosu na jun prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 0,71%.

Izvorni prihodi budžeta u prvoj polovini 2024. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 1.309,18 miliona eura i bili su viši za 6,11% u odnosu na planirane, a za 5,88% u odnosu na uporedni period 2023. godine. Budžetski rashodi iznosili su 1.278,73 miliona eura i zabilježili su pad od 7,82% u poređenju sa planiranim, a rast od 19,34% na godišnjem nivou. Budžetski suficit iznosio je 30,45 miliona eura ili 0,42% godišnjeg prognoziranog BDP-a.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2024. godine državni dug (bruto) iznosio je 4.478,03 miliona eura ili 61,51% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 386,70 miliona eura ili 5,31% BDP-a, a na spoljni dug 4.091,32 miliona eura ili 56,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 52,81% BDP-a.

U junu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, predstavnici CBCG učestvovali su na sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, koji je održan u Briselu i putem onlajn platforme (hibridno). Ministarstvu ekonomskog razvoja je dostavljen komentar CBCG za aktivnost iz nadležnosti CBCG u okviru Reformske agende za Plan rasta za Zapadni Balkan za oblast politike „Poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora“. Predstavnik CBCG je učestvovao na godišnjem sastanku Radne grupe za međunarodnu saradnju u okviru Komiteta za međunarodnu saradnju ESCB, koji je održan u Austriji. U okviru komponente II regionalnog IPA projekta i implementacije bilateralne mjere koja se realizuje sa Narodnom bankom Austrije u oblasti zaštite podataka o ličnosti, predstavnici Radne grupe za usklađivanje poslovanja CBCG sa zahtjevima regulative EU – Opšte uredbe o zaštiti podataka o ličnosti (GDPR), učestvovali su u studijskoj posjeti Narodnoj banci Austrije.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS sistema i DNS sistema iznosila je 99,54% u junu 2024.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.